

Kasvun ja oppimisen lautakunta 09.02.2022 § 10

§ 10

Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2022–2025 ja ikäkausittaiset hyvinvointisuunnitelmat (kv-asia)

Valmistelijat / lisätiedot:
Kaarnalehto Annika
Wilén Leena
Rysti Maria
Ahonen Sanna
Joensuu Minna
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Vaihde 09 816 21

Päätösehdotus

Kasvun ja oppimisen toimialajohtaja Rinta-aho Harri

Kasvun ja oppimisen lautakunta päättää

1
merkitä tiedoksi Hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman 2022–2025,

2
hyväksyä Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman 2022–2025 liitteen mukaan kuitenkin niin, että siinä tullaan huomioimaan vielä nuorisovaltuustolta, vammaisneuvostolta ja tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustoimikunnalta saadut lausunnot,

3
hyväksyä Työikäisten hyvinvointisuunnitelman 2022–2025 liitteen mukaan kuitenkin niin, että siinä tullaan huomioimaan vielä vammaisneuvostolta ja tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustoimikunnalta saadut lausunnot,

4
hyväksyä Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelman 2022–2025 liitteen mukaan kuitenkin niin, että siinä tullaan huomioimaan vielä vanhusneuvostolta, vammaisneuvostolta ja tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustoimikunnalta saatu lausunto,

sekä esittää ne kaupunginhallituksen ja edelleen kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi.

Käsittely

Walls Hietanen-Tanskasen, Klingin, Hopsun ja Kosken kannattamana teki seuraavan lisäysehdotuksen:

”Vammaisia ja pitkäaikaissairaita lapsia, nuoria ja aikuisia on n. 15% espoolaisista eli n. 45.000 kuntalaista. Yleisesti asetettujen tavoitteiden tulee toteutua myös vammaisten ja pitkäaikaissairaiden kohdalla. Lautakunta toivoo, että tämä asia kirjataan ja se näkyy myös hyvinvointikertomuksessa ja -suunnitelmassa.”

Hietanen-Tanskanen Klingin, Wallsin, Hopsun, Saikkosen ja Kosken kannattamana teki seuraavan lisäysehdotuksen:

”Lautakunta toivoo, että Espooseen laaditaan oma lapsistrategia ja toimenpideohjelma, jolla varmistetaan mahdollisimman täysimääräinen lapsen oikeuksien toteutuminen. Lisäksi lautakunta toivoo, että Espoon kaupunki hakee mukaan Unicefin lapsiystävällinen kunta -ohjelmaan. Lautakunta katsoo, että edellä mainitut toimet edistävät Espoo-tarinan toteutumista.”

Hopsu Kosken ja Wallsin kannattamana teki seuraavan lisäysehdotuksen:

”Lautakunta toivoo, että Espoo kehittää lapsibudjetointia ja seuraa jatkossa mahdollisuuksien mukaan yhdessä hyvinvointialueen kanssa, lapsiin kohdistuvan rahoituksen tasoa.”

Keskustelun päätyttyä puheenjohtaja Räf tiedusteli, voidaanko Wallsin lisäysehdotus hyväksyä. Koska ehdotusta ei vastustettu, puheenjohtaja totesi sen tulleen yksimielisesti hyväksytyksi.

Puheenjohtaja Räf tiedusteli, voidaanko Tanskanen-Hietasen lisäysehdotus hyväksyä. Koska ehdotusta ei vastustettu, puheenjohtaja totesi sen tulleen yksimielisesti hyväksytyksi.

Puheenjohtaja Räf tiedusteli, voidaanko Hopsun lisäysehdotus hyväksyä. Koska ehdotusta ei vastustettu, puheenjohtaja totesi sen tulleen yksimielisesti hyväksytyksi.

Päätös

Kasvun ja oppimisen lautakunta päätti

1
merkitä tiedoksi Hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman 2022–2025,

2
hyväksyä Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman 2022–2025 liitteen mukaan kuitenkin niin, että siinä tullaan huomioimaan vielä nuorisovaltuustolta, vammaisneuvostolta ja tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustoimikunnalta saadut lausunnot,

3
hyväksyä Työikäisten hyvinvointisuunnitelman 2022–2025 liitteen mukaan kuitenkin niin, että siinä tullaan huomioimaan vielä vammaisneuvostolta ja tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustoimikunnalta saadut lausunnot,

4
hyväksyä Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelman 2022–2025 liitteen mukaan kuitenkin niin, että siinä tullaan huomioimaan vielä vanhusneuvostolta, vammaisneuvostolta ja tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustoimikunnalta saatu lausunto,

sekä esitti ne kaupunginhallituksen ja edelleen kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi.

Lautakunta totesi, että vammaisia ja pitkäaikaissairaita lapsia, nuoria ja aikuisia on n. 15% espoolaisista eli n. 45.000 kuntalaista. Yleisesti asetettujen tavoitteiden tulee toteutua myös vammaisten ja pitkäaikaissairaiden kohdalla. Lautakunta toivoi, että tämä asia kirjataan ja

se näkyy myös hyvinvointikertomuksessa ja -suunnitelmassa.

Lautakunta toivoi, että Espooseen laaditaan oma lapsistrategia ja toimenpideohjelma, jolla varmistetaan mahdollisimman täysimääräinen lapsen oikeuksien toteutuminen. Lisäksi lautakunta toivoo, että Espoon kaupunki hakee mukaan Unicefin lapsiystävällinen kunta -ohjelmaan. Lautakunta katsoo, että edellä mainitut toimet edistävät Espoo-tarinan toteutumista.

Lautakunta toivoi, että Espoo kehittää lapsibudjetointia ja seuraa jatkossa mahdollisuuksien mukaan yhdessä hyvinvointialueen kanssa, lapsiin kohdistuvan rahoituksen tasoa.

Selostus

Kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kuntalainen (410/2015, 1 §) mukaan kunnan keskeisimpiä tehtäviä.

Terveydenhuoltolain (2010/ 1326, 12 §) mukaan asukkaiden hyvinvoinnin tilasta sekä hyvinvointia tukevista toimenpiteistä on raportoitava valtuustolle vuosittain. Tämän lisäksi kerran valtuustokaudessa on valmisteltava laajempi hyvinvointikertomus.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen jälkeen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävä kuuluu sekä kunnille että hyvinvointialueille. Kuntien ja hyvinvointialueiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävät on määritelty laissa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021).

Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2022–2025 julkaisu on lain edellyttämä laaja hyvinvointikertomus. Julkaisun alussa kuvataan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä Espoossa, mm. sen näkyvyyttä Espoo-tarinassa ja hyvinvointijohtamisen rakenteita. Tämän jälkeen kuvataan tiivistetysti keskeiset ilon- ja huolenaiheet espoolaisten hyvinvoinnintilan osalta sekä valtuustokauden hyvinvoinnin edistämisen painopisteet ja tavoitteet ikäryhmittäin.

Hyvinvointikertomuksen lisäksi valtuustokaudelle on valmisteltu ikäryhmittäiset hyvinvointisuunnitelmat, joihin on kirjattu tavoitteet toimenpide-ehdotuksineen. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma vastaa myös lastensuojelulain (417/2007) 12 § edellyttämää lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ja lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi laadittavaa suunnitelmaa. Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma on samalla vanhuspalvelulain 5§ edellyttämä suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi.

Suunnitelmat ovat keskeinen väline, joilla johdetaan ja kehitetään eri ikäryhmiä koskevaa hyvinvointityötä Espoossa.

Tarkempaa tietoa espoolaisten hyvinvoinnin tilasta on koottu Toimintaympäristön tila -koosteeseen, joka on luettavissa kaupungin verkkosivuilla.

Valtuustokauden aikana tehtävässä hyvinvointiraportoinnissa keskitytään erityisesti valtuustokaudelle asetettujen hyvinvointitavoitteiden ja -toimenpiteiden toteutumisen raportointiin.

Espoolaisten hyvinvoinnin tila

Espoolaisten hyvinvointi on useilla kansallisilla seurantaindikaattoreilla tarkasteltuna keskimääräistä parempi. Koronapandemialla on kuitenkin ollut vaikutusta hyvinvointiin ja muun muassa työttömyys on edelleen huomattavasti korkeampi kuin ennen koronakriisiä. Pitkäaikaistyöttömyys on kasvanut voimakkaasti. Koronapandemia on myös lisännyt esimerkiksi yksinäisyyden kokemista ja uupumisen tunnetta. Koronapandemian vaikutusten lisäksi keskeiset hyvinvointihaasteet liittyvät terveyden ja hyvinvoinnin epätasa-arvoiseen jakaantumiseen, nopeaan väestön sekä vieraskielisen väestön kasvuun, ikärakenteen vanhenemiseen ja kaupungistumiseen. Myös asuinalueiden epäsuotuisan eriytymiskehityksen riski on tärkeää huomioida hyvinvoinnin edistämässä.

Painopisteet ja tavoitteet valtuustokaudelle

Valtuustokauden painopisteet on muodostettu ikäkausittaisten hyvinvointityön ohjausryhmien yhteistyössä huomioiden Espoo tarinan valtuustokauden tavoitteet. Painopisteet on hyväksytty poikkihallinnollisessa Hyvinvoinnin, terveyden ja osallisuuden edistämisen ohjausryhmässä.

Lasten, nuorten ja lapsiperheiden, työikäisten ja ikääntyneiden hyvinvointityön toimenpiteet kuvataan tarkemmin kunkin ikäryhmän erillisessä hyvinvointisuunnitelmassa. Eri väestöryhmien tarpeet huomioidaan toimenpiteiden toteutuksessa.

Valtuustokauden painopisteet

1. Edistämme osallisuutta ja yhdenvertaisuutta
2. Tuemme mielen hyvinvointia
3. Kehitämme viihtyisiä, turvallisia ja aktiivisuuteen kannustavia asuinympäristöjä
4. Vahvistamme eri toimijoiden yhteistyötä asukkaiden hyvinvoinnin tukemiseksi
5. Edistämme
 - lasten ja nuorten hyvää arkea
 - työikäisten työ- ja toimintakykyä
 - ikääntyvien hyvinvointia ja toimintakykyä
 - vieraskielisten kotoutumista ja hyvinvointia

Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointityön tavoitteet

1. Edistämme osallisuutta ja yhdenvertaisuutta
 - Lapset, nuoret ja perheet ovat aktiivisesti mukana palvelujen suunnittelussa ja kehittämisessä
 - Ryhmään kuulumisen ja mahdollisuus harrastaa toteutuu kaikkien lasten ja nuorten osalta perheen sosioekonomisesta asemasta riippumatta
 - Lisätään vanhemmuuden tukea nuorisoiäisten vanhemmille
 - Vieraskielisten lasten, nuorten ja perheiden tarpeiden tunnistaminen ja palvelujen kohdentaminen tarpeen mukaisesti

- Lapsiperheköyhyyden riskitekijät tunnistetaan ja niihin puututaan eri palveluissa
2. Tuemme mielen hyvinvointia
 - Lasta suojellaan kaikenlaiselta väkivallalta
 - Lapsilla ja nuorilla on turvallinen ja viihtyisä asuinympäristö hyvinvointia tukemassa
 - Lasten, nuorten ja perheiden mielen hyvinvointi vahvistuu
 3. Toimimme yhdessä
 - Palvelut ovat lähellä asiakasta
 - Teemme palvelupoluista yhtenäiset ja toimintaamme ohjaa yhteensovittava työskentely
 - Varhaiskasvatuksessa ja opetuksessa tehdään tavoitteellista ja yhteisöllistä hyvinvointityötä.

Työikäisten hyvinvointityön tavoitteet

Työikäisten hyvinvointisuunnitelman tavoitteissa ja toimenpiteissä huomioidaan yllä kuvatut painopisteet.

Työikäisten hyvinvointityön tavoitteita on kolme ja jokaiselle tavoitteelle on muodostettu 7–13 toimenpidettä. Toimenpiteet ja mittarit on kuvattu työikäisten hyvinvointisuunnitelmassa.

1. Työikäisille espoolaisille on tarjolla mahdollisuuksia ja tukea hyvinvointia edistäviin elintapoihin
2. Työelämän ulkopuolella olevien hyvinvointiin tarjotaan tukea ennaltaehkäisevästi ja varhaisessa vaiheessa
3. Työikäinen espoolainen saa tarvitsemansa palvelun sujuvasti (työllisyys, sote, järjestöt, liikunta- ja kulttuuri)

Ikääntyneiden hyvinvointityön tavoitteet

Ikääntyneiden hyvinvointityön tavoitteita on 6 ja niille on asetettu toimenpiteitä. Toimenpiteet on kuvattu Täyttä elämää ikääntyneenä - suunnitelmassa (Suunnitelma Espoon ikääntyneen väestön hyvinvoinnin tukemiseksi 2022–2025).

1. Ikääntyneiden hyvinvointia edistävä toiminta on tavoitteellista ja siihen on helppo osallistua
2. Ikääntyneet osallistuvat ja vaikuttavat
3. Viestintä, ohjaus ja neuvonta toimivat ja tavoittavat ikääntyneet
4. Teknologia ja helppokäyttöiset sähköiset palvelut auttavat arjessa ja edistävät osallisuutta
5. Esteetön elinympäristö tukee itsenäistä elämää
6. Ikääntyneet asuvat turvallisesti ja toimintakykyisinä kotona

Hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelmien kokoaminen

Espoossa hyvinvointikertomus ja -suunnitelma kootaan kerran valtuustokaudessa toimialojen välisessä yhteistyössä. Hyvinvointikertomuksen kokoamisesta vastaa toimialojen asiantuntijoista koostuva hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen asiantuntijaryhmä. Ikäryhmittäisten hyvinvointisuunnitelmien kokoamisesta vastaavat kolme ikäryhmittäistä hyvinvointityön ohjausryhmää, lasten ja nuorten, työikäisten sekä ikääntyneiden hyvinvointityön ohjausryhmä.

Hyvinvointityön kokonaisuuden johtamisesta sekä hyvinvointisuunnitelmien kytkeytymisestä tuloskortteihin vastaavat kaupungin johtoryhmä sekä kaupunkitasoinen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ohjausryhmä.

Asukkaiden näkemyksiä on koottu Espoo tarinan yhteydessä toteutetusta Mun Espoo kyselyssä sekä työpajoissa. Järjestöjen näkemyksiä on kuultu Kumppanuusfoorumissa, joka on kaupungin ja järjestöjen yhteinen alusta hyvinvoinnin edistämiseksi. Järjestöjen edustajia on mukana myös Espoon hyvinvoinnin edistämisen rakenteissa. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman työstäminen on tehty laajassa yhteistyössä lasten ja nuorten hyvinvointityön eri toimijoiden kanssa. Mukana on ollut sivistystoimen ja sosiaali- ja terveystoimen toimialoilta asiantuntijoita ja johtoa. Hyvinvointisuunnitelmat toimitettiin kommentoitavaksi vammaisasiamiehelle ja vammaisneuvostolle sekä tasa-arvo ja yhdenvertaisuustoimikunnalle 19.1.2022.

Espoon vanhusneuvosto on osallistunut ikääntyvien hyvinvointisuunnitelman, Täyttä elämää ikääntyneenä -suunnitelman 2022–2025, laatimiseen.

Nuorisovaltuuston (kausi 2020-2021) hallitus teki lausunnon suunnitelmasta 8.12.2021. Suunnitelma esitellään ja sitä käydään keskustellen läpi vielä uuden nuorisovaltuuston yleiskokouksessa helmikuussa 2022, jolloin uudelle nuorisovaltuustolle varataan mahdollisuus antaa lausunto.

Vanhusneuvosto, vammaisneuvosto ja tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustoimikunta ovat antaneet lausunnot hyvinvointikertomuksesta ja -suunnitelmista. Lausunnot ovat oheismateriaalina.

Hyvinvointikertomus tullaan kääntämään ruotsin kielelle kaupunginvaltuuston päätöksen jälkeen.

Päätöshistoria

Liitteet

- 1 Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2022-2025, luonnos
- 2 Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2022-2025, luonnos
- 3 Työikäisten hyvinvointisuunnitelma 2022-2025, luonnos
- 4 Täyttä elämää ikääntyneenä -suunnitelma 2022-2025, luonnos

Oheismateriaali

- Nuorisovaltuuston lausunto 8.12.2021
- Vanhusneuvoston lausunto 27.1.2022
- Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustoimikunnan lausunto 26.1.2022
- Vammaisneuvoston lausunto 7.2.2022

Tiedoksi

